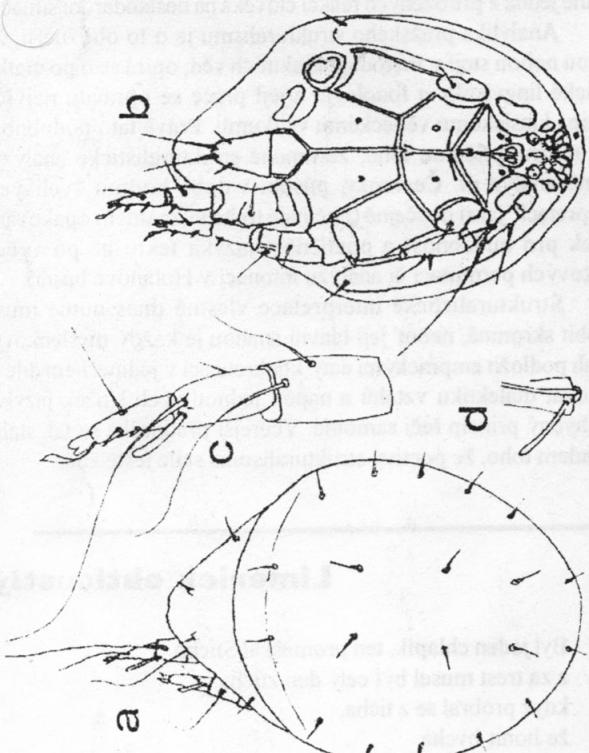

Xenanoetus kofrankova sp. n., hypopus

a - Dorsal side. b - Ventral side. c - Tarsus I. d - Tarsal group.

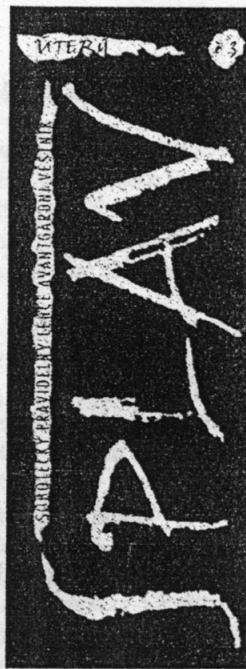
Zvláštní poděkování:

Hana Košfránková, Drahomíra Flodermanová,
Lenka Dědečková, hostinský Jiří z restaurace
U Járy Pospišila, manžele Pospišilovi, Divoká
Šárka, <http://magazin.prvodce.cz>, Šolcův statek,
Fráňa Šrámek, Franz Kafka, Josef Švejk a
především Tomáš Bartoň a Hynek Zlatník.

Na viděnou za rok ???

sobotecký pravidelný lehce avantgardní věstník

pátek
09-07-1999

To, co držíte v ruce, je poslední číslo Soboteckého pravidelného lehce avantgardního věstníku SPLAV! Poprvé řečeno, nevíme jak vy, ale my už toho máme celkem plné zuby. Spánkový deficit, žaludek na vodě, uši zahušené od věčného stěžování okoli na naše ignorantství, neodbornost, mladost, drzost, neutivost, anonymnost apod. Krom toho už začínáme být velice podráždění mezi sebou. Těch šest čísel bylo příjemnou zkušeností, zkouškou našich možností a jejich mezí. Jaké jsou, to vám neprozradíme, ale doufáme, že takové, abychom si tenhle podnik někdy zopakovali (pokud nám to někdo umožní). A teď o něčem úplně jiném ...

Kolo všech koleček

Až mám pocit, že je zbytečné cokoli psát. Vlastně by stačilo: bylo to krásné a bylo toho dost. Jenže už vidím, jak by někteří ledabylí čtenáři (a podle některých reakcí jich tu pár je) začali spílat redakci za to, že jsme sice řekli, že to bylo krásné, ale měli jsme toho dost. Není to pravda!

Do posledního kola všech "koleček" nemohou z principu postoupit všichni a netroufnou si říci, že ti, co nepostoupili, byli horší než ti, které jsme mohli vidět. Dokonce i kdybych si to myslel, musel bych jedním dechem dodat, že pokud ti, co nepostoupili, byli jen o něco horší, pořád by zůstali vysoko nad běžným průměrem.

Do hodiny a půl nejde vyměstit vše, ale to, co se podařilo, bylo úžasné. Ať již autorské songy z dílny Jiřího Šlupky Svéráka, poetické polohy recitátorů textů básnických i minimalistické, ale účinné herecké výkony těch účastníků, kteří před publikum předstoupili s texty prozaickými.

Nechci o tom zbytečně mluvit; kdo tam byl, ví. Ten, kdo tam nebyl, musí pochopit, že pouhá slova nedokáží zprostředkovat tu vynikající atmosféru, kterou dokázali účinkující i diváci v sálu spořitelny vytvořit.

Bыло то krásné, děkujeme.

Už nemáme sílu se omlouvat všem češtinářským jazykofilům, kteří, přes předešlé zkušenosti, přesto páté číslo časopisu uchopili do rukou.

Krom tradičních překlepů se nám vloudila do včerejšího vydání Splav! i chyba věcná. Pan Jaroslav Pospíšil není majitelem restaurace Na Búrovně, jak jsme uvedli. Panu Pospíšilovi se omlouváme. Chyba vznikla nepozorností jednoho z našich redaktorů (mojí).

Jdeme do finále

Sobota 10. července

9.00 hod. sál spořitelny - přednáška PhDr. Josefa Prokeše - Folková píseň v kontextu 60. - 80. let

14.00 hod. zahrada Šramkova domu - Kopretinka - pohádka v podání Válkova kočovného divadla

Jídelní lístek

snídaně: míchaná vejce, chléb, čaj

oběd: polévka hrachová,

mletý máslový řízek, Brambor, čaj

PROGRAM

- RECENZE

Strukturalismus stále ještě není mrtev!

Přednáška člena Pražského lingvistického kroužku a předního českého strukturalisty Miroslava Červenky začala sice o půl hodiny později (důvodem byl pozdní příjezd autobusu), zato ale splnila naše očekávání a ve své kvalitě o nic nezaostala za přednáškou prof. Sticha. Ohlášené téma přednášky znělo „Tak zvaná hudebnost jazyka“ a bylo vidět, že toto téma je zřejmě v současné době hlavní náplní Červenkovy badatelské činnosti. To se také mimochodem místy projevilo na srozumitelnosti některých formulací přednášejícího, který ve snaze o podání co největšího počtu informací občas použil myšlenkové zkratky, která nemusela být všem účastníkům úplně srozumitelné. Některí na tento nemalý nárok odpovídali úprkem ze sálu, což je vlastně jedna z přirozených reakcí člověka na nestandardní situaci.

Analytika pražského strukturalismu je o to obtížnější, že jednou nohou stojí v metodice exaktních věd, opírá se o poznatky klasické lingvistiky a fonologie a její práce se opravdu nevíce podobá klasickému vědeckému výzkumu. Právě tato podobnost byla možná příčinou toho, že mnohé strukturalistické analýzy, včetně analýz dr. Červenky, působí v době boomu „velikých interpretací“ jaksí obyčejně (počínaje třeba významem opakování hlásek pro hudebnost a poetičnost jazyka textu až po výčet hláskových permutací či analýzu intonací v Holanově básni).

Strukturalistické interpretace vlastně dnes nutně musí působit skromně, neboť její hlavní snahou je každý myšlenkový přesah podložit empirickými daty, konkretnizací v jedinečném dile a ukazovat dialektiku vztahů a napětí jednotlivých složek jazyka jako hybný princip řeči samotné. Včerejší přednáška se tak stala dokladem toho, že poctivý strukturalismus stále ještě žije.

Limerick obtloustlý

Byl jeden chlapík, ten promeškal Sticha
a za trest musel být celý den zticha,
když probral se z ticha,
že honit bycha

je pozdě, to poznal chlap, co nestih Sticha.

Jiří Šlupka Svérák

Jak jsem přijel do Sobotky

Když mě před více než měsícem začal Josef Šlerka přesvědčovat, abych s ním a dalšími přáteli vyrazil na Šrámkovu Sobotku, neměl jsem ani ánunk o co jde. Josef mi svou vizi Sobotky vyložil v jedné větě: "Prostě budeme chlastat a užívat si." Taková představa mě přirozeně lákala, ačkoliv program na červenec už jsem měl dosti hektický. Koncem června mě totálně přesvědčil Tomáš Horyna, když mi pojem (pro mě dosud neznámý) Šrámkova Sobotka přiblížil jako navýsost kulturní akci. Vize inspirujících uměleckých prožitků doplněných bohatýrskou spotřebou spiritusu (oduševnělého nápoje) mě nakonec dohnala k tomu, abych si přeci jenom na pár dnů čas udělal.

Na cestu jsem vyražel v úterý, tedy v době, kdy Sobotka už naplno běžela. Nikdo z mých přátel, kteří už zde byli, nevěděl, že plánuji přijet a já zase netušil, že má představa oduševnělé rekreace je na hony vzdálená skutečnosti. Na hony vzdálené mým přání bylo i stopování z Prahy směrem ku Českému ráji a bouře, která se prohnala Sobotkou zrovna když jsem v ní vystoupil z vozu, mě snad měla varovat, že si všechny důsledky svého rozhodnutí musím ještě dobrě rozmyslet.

Představy, jak Josefa, Tomáše a další naleznu, jsem měl dosti matné, vlastně jsem měl pouze nejasný dojem, že se budou pohybovat okolo legendami opředeného "olympu" Sobotky Šolcova statku, kde se na ně nejlépe vyptám. Když jsem prošel dveřmi statku (na který mě spolehlivě navigovali domorodci), měl jsem náhle dojem, že jsem se právě octl u živého natáčení televizní Katovny, pro velký počet důstojným mužů s plnovousem. Od stolu, kde se právě popijelo, na mě jen poněkud překvapeně houkl Josef a Tomáš: "My o vlků a on za dveřmi!" A Josef si ještě přisadil: "Zrovna tě tady drbeme, tak si ani nesundavej baťoh a pojď se ubytovat." Měl jsem samozřejmě radost, že budu mít kde bydlet, ačkoliv jsem byl připraven i na bivakování, avšak příchod do pracovně rozborované dětské knihovny ve mně vyvolal dojem, že jsem se ocitl v redakci Washington Postu pět minut před uzávěrkou. A nebyl jsem daleko od pravdy. "Co to děláte?" ptal jsem se dost vyšokovaně pěti přátel s hlubokými kruhy pod očima a nepříčetnými výrazy. "Časopis," zavrčel někdo od počítace a jal se pokračovat v jakési divoké půtce, jejíž obsah mi poněkud unikal. Ještě jsem to ani nevěděl a stal jsem se členem redakce časopisu Splav!

Hned od začátku mi bylo jasné, že to nebude snadná práce. Jaký vliv na nervy má, jsem si mohl snadno odvodit z chování kolegů, kterým by stačilo rozdat nože, aby redakci, čerstvě posílenou mým příchodem, razantně ztenčili. Mezi mé první úkoly patřilo vaření kafe, naštěstí však kariérový postup v redakci Splav! fungoval zdravě, takže jsem se nakonec vypracoval v autora a typografa. První den však byl perný, počítáče si dělaly co chtěly, tiskařský šotek hned zase řádil v textu, sotva ho korektorka označila za opravený. Číslo bylo připravené k tisku ve dvě v noci a právě to bylo (opravil jiným dnům) ještě brzo.

Náhle však došlo v celém chování redakce k dramatickému obratu. Jako by si všechni vzpomněli, proč do Sobotky vlastně přijeli, začala nezřízená konzumace omamných látek, tak, aby se v průběhu dvou hodin, než člověk padne únavou, zažilo vše, na co nebyl po celý den čas. Tak jsem se ujistil, že Sobotka skutečně stojí za to, z novinářského nadhledu snad ještě více.

Pátek 9. července

- 9.00 hod. sál spořitelny - přednáška Dr. Lukáše Hurníka
- Slovo o hudbě, hudba o slově
17.00 hod. Šrámkův dům - Večer poezie - M. Nýdrová
19.30 hod. sál spořitelny - Verše o Sobotce a Českém ráji v podání J. Riedelbaucha
21.30 hod. RUŠÍ SE představení Turnovského divadelního studia

Jídelní lístek

snídaně:	rohlik, máslo, sýr, čaj
oběd:	rajská omáčka, hovězí maso, těstoviny, čaj
večeře:	vepřová játra, rýže, okurkový salát, čaj

PROGRAM

Kolečko

Jako externí přispěvatel Splav!u a prakticky přímý účastník interpretátorských snah Šrámkovy Sobotky jsem byla požádána o pář postřehů z "kolečka". "Kolečko" bylo totiž výhradně záležitostí zasvěcenců, kteří seděli v sále spořitelny podivně rozhozeni mezi sedadly. Až na malou přestávku se vyloučalo, naslouchalo a napínalo.

Mohu vám říct, že toto piší právě v té hodině, kdy se rozhoduje o osudu recitátorů. Tedy v poloze napjaté, podmíněně pochybnostmi o mnou podaném výkonu, ale hlavně úžasem.

Představte si třeba, že chodíte dva semestry do jedné skupiny na jeden ústav, vidíte ty lidí sváčit, nervózně blekat před zkouškou, procházete se po dvorku nebo se rozčílovat v tramvaji a pak... Stejně samozřejmým způsobem, jako dělali všechno předtím, teď předstoupí před docela velké publikum a říkají "něco", co zní v jejich podání snad víc než jen překvapivě. I kdybyste se s nimi do krve pohádali, kdo půjde první ke zkoušejícímu, nikdy v nich nenajdete tolik vášní, tajemné hloubky, tragiky, ale i rozvernosti, až dravé hravosti nebo nostalgie a vzpomínání, zkrátka nikdy by vás nenapadlo, že v té (třeba zrzavé) spolužačce vězí tolik poloh a že je navíc dokáže skvěle vyjádřit. Profici nejspíš viděli plno chyb, ale já, dámy a pánové, jsem z toho prostě paf. To je všechno.

Hana Zavadilová

V úterním Splav!u vypsala redakce soutěž o nejlepší sobotecký limerick. Sešlo se nám jich zde požehnaně, a tak úkol vybrat nejlepší nebyl právě z nejsnadnějších. Nicméně - po pář hodin trvající psychicky i fyzicky vysilující redakční poradě jsme určili vítězný limerick. Jeho autorkou je Divoká Šárka

O vítězi rozhodla formální dokonalost, lehkost pera, i čistě subjektivní měřítko redakce.

% POEZIE

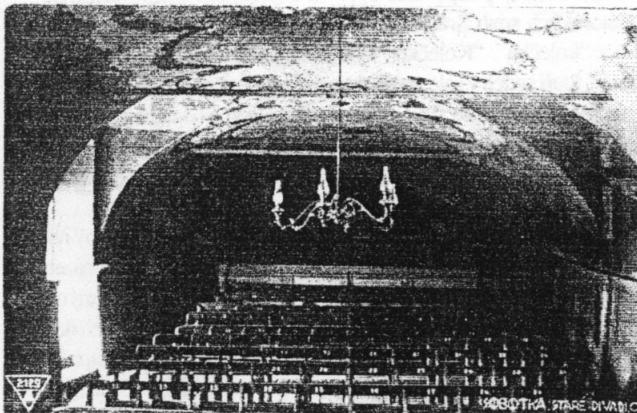
Jeden mladík na Sobotce
urazil vlastního otce.

Pravil: tatí, mně nic neříká
nějaká hudebnost jazyka.

Ten drzý mladík na Sobotce

Sobotecký genius loci aneb pozapomenuté divadlo

Město Sobotka i festival Šrámkova Sobotka mají neopakovatelnou atmosféru, která je bezpochyby zapřičiněna nejen faktorem lidským, tedy setkáním vzdělaných, příjemných lidí, ale také atmosférou místa samotného. Soboteckým olympem je pro mě Šolcův statek, pro někoho jiného snad Šrámkův dům či zámek Humprecht. Bez těchto míst by festival ztratil na přitažlivosti. Bohužel poněkud amorfní jsou hojně využívané prostory sálu spořitelny a sokolovny. Pokud nepůsobi přímo nepříznivě, tak jejich duch rozhodně k úspěchu večera nepřispívá. Prostředí, zvláště pokud v něm chceme předvádět poezii, je faktorem velice podstatným. Málkoždo z účastníků festivalu ví, že za zdí přistavku, která je vidět ze zahrady Šrámkova domu, se skrývá sál takřka kouzelný. Sál, k jehož magičnosti přispívá mimo jiné i fakt, že se v něm konaly četné premiéry Šrámkových her, provozovaných přímo v autorově režii. V současnosti je divadlo v havarijním stavu. Jeho budova byla postavena na sklonku 18. století, tehdy

Pohled do hlediště divadla

však nešlo o divadlo. Byla to solnice, neboť Sobotka v té době měla solný monopol. Po zrušení tohoto monopolu byla budova využívána jako skladiště a v polovině 19. století byl její interiér přebudován v divadelní sál. Stavba divadla musela tedy respektovat rozlohu i charakter bývalé solnice, proto bylo nutno, aby se spokojila se skromnými jevištními podmínkami, podlouhlým klenutým jednoduchým hledištěm a skrovým hereckým zázemím. Adaptace byla úsporná a ve své jednoduchosti velice vynalézavá. V daném prostoru, který nijak zvlášť nevyhovoval divadelním požadavkům, se podařilo vybudovat prostorné, do dvou pořadí členěné hlediště, skromné orchestřiště a na tehdejší podmínky i dosti rozlehle jeviště. Jeho jediným nedostatkem byla existence masivní barokní, nízko posazené valené klenby, která neumožňovala zřídit provaziště. Toto divadlo je dnes typickou ukázkou zdařilé vestavby divadelního prostoru do obdélného sálu starší stavby. Zmíněný způsob byl v 19. století charakteristický pro maloměstská a vesnická divadla. Sobotecké divadlo je mezi nimi z hlediska historického a uměleckého počinem mimořádným. Nad očekávání pozoruhodná byla totiž i výzdoba hlediště, jejíž návrh provedl po roce 1861 Josef Mánes. V roce 1921 začalo divadlo sloužit i jako biograf, což si vyžádalo další nepříliš šťastné úpravy. Posléze se divadelní provoz vytratil a budova se zazděním jevištního prostoru změnila v kinosál, který zde fungoval až do doby nedávné.

Je politováníhodné, že tento pozoruhodný prostor, který má tak bohatou kulturní tradici, dnes osířel. A je smutné, že se zde nedochovala ani ornamentální Mánesova výzdoba. Naštěstí je doložena na předloze, díky níž by bylo možné provést její rekonstrukci v plném rozsahu. Při případné rekonstrukci by mělo být hlediště navráceno do autentické podoby, jakou mělo v době Šrámkova mládí. Město by pak mohlo být na útlulý historicky i umělecky hodnotný sál patřičně hrdé a věřím, že by jej využilo ke kulturním účelům jako divadlo, kino a reprezentativní sál. V době konání Šrámkovy Sobotky by divadlo bylo pochopitelně centrem dění, jakousi zdejší "Zlatou kapličkou". Byl bych rád, kdyby si sobotečtí uvědomili, jaké nenahraditelné hodnoty jejich divadlo představuje a určili mu šťastný osud.

ToH

Jaroslav Klápště vystavuje v prostorách sobotecké knihovny

Cesta ke zrodu Jaroslava Klápště jako malíře a grafika byla zpočátku trnitá. Jako čerstvý maturant byl v roce 1942 přidělen na válečné nucené práce. Únikem z pekla denní reality se pro něj stala právě kresba a už tehdy jej silně poznamenal zážitek z díla F. Tichého, v jehož po válce nově otevřeném ateliéru na pražské UMPRUM se Klápště šťastným řízením osudu uchytí. Mezi jeho další učitele patřil E. Fill a, neboť bezprostředně po skončení války se na UMPRUM sešla většina osobností mezinárodně významných avantgard. Právě tito učitelé z nejpovolanějších předali Klápštěmu mnoho ze svého mistrovství, ale později také cejch formalisty, který mu zajistil roli vydědence, odpadlíka od oficiálně vytýčené cesty umění padesátých let. Dnes patří tvorba Jaroslava Klápště neodmyslitelně k vývoji české grafiky, přesto, že původně nebyly jeho tisky vůbec určeny veřejnosti, de facto sloužily jako "jakýsi zpřeházený osobní deník". Po vzoru F. Tichého se Klápštěho výrazovým prostředkem stala kresba. Pracuje technikou suché jehly, i když, řečeno slovy Ludvíka Kundery, značně "nesuché", rozpití se, počítající se sléváním vrypů. Pro Jaroslava Klápště je technika suché jehly pohledem "do ruky". "Každý vryp je bezprostředně otiskem psychiky autora, svář intelektu a improvizace - nezbytná podmínka této techniky, přináší zvláštní, jedinečné napětí, vlastní právě jen suché jehle." Fascinován zrozením grafického listu, přirovnává jej Klápště k novorozeněti. Z nevhledného kalu tiskařské černí se líhne dilo, ještě vlhké a zranitelné, až do poslední chvíle očekávané s nejistotou a vypjatým soustředěním.

A jaké je vlastně to dilo samotné? Klápštěho fantastické výjevy ožívají a ožívují. Peří se sype z nebe v poryvech větru, lod vyplouvá do tlukotu perutí, záplavy vlasů víří, mihají se fragmenty těl, ruce, oči. Slova básní jsou učiněna tělem, neboť Klápštěho činnost zahrnuje i ilustraci. Autoři, jejichž postavy Klápště odívá do těl z linek a ploch, temperamentu a vitality, jsou mu svým založením nepochyběně blízcí, ať už se jedná o Poea, Trakla, Bezruče, Cervantesa či Kunderu. V Klápštěho grafických listech vane zraňující nepokoj, ale i něžný dech, v němž nezanikne tlukot srdce ani nejmenšího z ptáků; v takových listech, jakoby vyrývaných koncem ptačího pera, zní hlas houslí.

- RECENZE